

Ålesund kommune - Vatn Ytre
Postboks 1521
6025 ÅLESUND

Deres ref:
Vår ref: 2022/218648
Dato: 16. desember 2022
Org.nr: 985399077

Statens tilsyn for planter, fisk, dyr og næringsmidler

Mattilsynet innvilger søknad om plangodkjenning av ny vannforsyning i Fremmerholen og varsler vedtak om gebyr

Saken gjelder

- Fremmerholen vannbehandlingsanlegg / vannforsyningssystem

Oppsummering av søknaden

Vi har mottatt søknad 7. oktober 2022 om plangodkjenning av nytt vannbehandlingsanlegg / alternativ vannforsyning for Ålesund kommune - Vatn Ytre, heretter kalt Ålesund vannverk.

Dokumentasjonsgrunnlaget for søknaden er mottatt 7. oktober 2022, 25. november 2022 og 2. desember 2022:

- Mattilsynets skjematjenester: "Plangodkjenningssøknad" og "Endring av informasjon".
- Notat 02 – Råvannskvalitet og behov for vannbehandling, Asplan Viak, 23.10.2021.
- Notat 04 – Valg av behandlingsprosess, Asplan Viak 29.09.2017.
- Notat – Om vannforbruk, Asplan Viak 01.03.2021.
- Flytskjema av vannbehandlingsanlegg (mottatt 07.10.22).
- Prinsippskisse av prosessanlegg med diverse tegninger (totalt 22 vedlegg).
- Konseptvalgutredning for hovedvannforsyningen i Ålesundregionen - Asplan Viak - 14.06.2015. Vannbehandlingsanlegg for Ålesundregionen : Vurdering av aktuelle metoder - SINTEF - 12.06.2016
- Noen enkle utrendinger om kompletterende vannforsyning fra Brusdalsvannet, Ålesund kommune - NIVA - 26.06.2014.
- ROS-analyse; risikovurdering av hendelser for drift VBA - Asplan Viak - 28.09.2021.
- ROS-analyse Ålesund vannverk utdrag fra analyse - nedbørsfelt - 18.11.2022.
- Driftsinstruks innholdsfortegnelse - eksempel.
- Krisevannskilder - alesund- sb VA-consult -23.08.2010.
- Krisevannskilder kartvedlegg - sb VA-consult -20.09.2010.
- Dokumentasjon på råvannskvalitet ved nytt inntak (oversendt 2.desember 2022).

Bakgrunnen for søknaden er at Ålesund kommune skal styrke leveringssikkerheten ved å ha redundante løsninger der det er mulig. Ålesund kommune og forsyningsområdet til Ålesund vannverk er sårbare ved å kun ha ett vannforsyningssystem som pr i dag skal forsyne over 60000 personer

(inkl. Giske og Sula) i tillegg til sykehus, helseinstitusjoner og en omfattende industri. Folketallet er økende og vil innen noen tiår kanskje være nærmere 75000 personer i hele forsyningsområdet.

Mattilsynet fattet i 2017 vedtak om at Ålesund vannverk måtte styrke leveringssikkerheten ved å bygge fullgod reservevannforsyning for hele forsyningsområdet som nå består av gamle Ålesund kommune, deler av Ellingsøya og hele Sula kommune. I tillegg fungerer Ålesund vannverk også som reservevannforsyning for hele Giske kommune og deler av Ellingsøya.

Nytt vannbehandlingsanlegg skal fungere både som reserveanlegg om eksisterende anlegg skulle falle ut, og som et anlegg som skal være i daglig drift og supplere og avlaste eksisterende anlegg.

En vil med dette tiltaket gjøre hele regionen mindre sårbare for hendelser, som for eksempel kan være:

- Rutinemessig vedlikehold og reparasjoner på inntak og anlegg ved dagens vannverk.
- Havari av essensielle prosesser/funksjoner på inntak og vannbehandlingsanlegg ved dagens vannverk.
- Brann eller sabotasje av anlegg/infrastruktur.
- Klimaendringer og dårligere råvannskvalitet (eksempel høyre fargetall) kan et nytt anlegg rense mer effektivt enn dagens anlegg.
- Kortvarige kapasitetsproblemer på dagens vannverk utover det som kan dekkes med høydebasseng.
- Nedstenginger av dagens anlegg pga. andre utbygginger f.eks. veikryssinger av hovedledning, etc.
- Akutt forurensning av kilde i for eksempel vestre del som følge av uhell/ulykker, kloaklekkasjer m.m., kan et nytt inntak vesentlig lenger øst og på dypere vann gi trygt vann.
- Akutt mikrobiologisk forurensning som eksempelvis parasitter, cyanobakterier (blågrønnalger), eller cryptosporidium.

Plansøknaden om nytt vannbehandlingsanlegg må vurderes helhetlig, der vi ser på vannets vei fra nedbørsfeltet og fram til forbruker. Valg av kilde må vurderes opp mot valg av prosess. Det er viktig at vi ser på forhold og tiltak rundt råvannskilden, inntakets plassering og valg av behandlingsprosess i sammenheng. Vi har også vurdert tiltaket i forhold til leveringssikkerheten og beredskapen i vannforsyningen ved uønskede hendelser.

Mattilsynet er positive til at Ålesund kommune nå vil styrke leveringssikkerheten for vannforsyningen. Det vil komme innbyggerne til nytte, og vil være et svært viktig tiltak for å sikre alle godt, trygt og nok drikkevann i framtida. Hva som skjer med E39 kan være avgjørende for hvordan Brusdalsvatnet sin vannkvalitet blir lenger fram i tid. Det er derfor viktig å følge med på om det skjer endringer i vannkvalitet og vurdere tiltak som kan stoppe negativ påvirkning av drikkevannskilden.

Vedtak om plangodkjenning

Mattilsynet godkjenner planer for nytt behandlingsanlegg i Fremmerholen/alternativ vannforsyning med tilhørende inntaksledninger, pumpestasjon og overføringsledninger, basert på den dokumentasjon som framkommer i søknaden.

Vedtaket er fattet med hjemmel i drikkevannsforskriften § 18 Plangodkjenning
Reglene som gjelder for søknad om plangodkjenning:

I følge drikkevannsforskriftens § 18 om plangodkjenning skal vannverkseieren ved plangodkjenningspliktige vannforsyningssystem

- a) søke Mattilsynet om godkjenning av etablerings- og driftsplanen. Planen skal dokumentere at vannforsyningssystemet vil kunne oppfylle kravene i denne forskriften. Vannverkseieren skal søke på skjema fastsatt av Mattilsynet
- b) informere berørte kommuner, slik at disse kan uttale seg om planen i samsvar med § 26
- c) påse at planen er godkjent av Mattilsynet før byggestart og
- d) registrere at vannforsyningssystemet er klart til å settes i drift. Dette skal gjøres på skjema fastsatt av Mattilsynet før det settes i drift.

Ved endringer som har betydning for produksjonen av tilstrekkelige mengder helsemessig trygt drikkevann ved plangodkjenningspliktige vannforsyningssystem, skal vannverkseieren følge bestemmelsene i bokstav a til d i første ledd.

Vi forutsetter at kommunens helseavdeling er kjent med planene og kan uttale seg etter bestemmelsene i Folkehelseloven.

Vi har observert:

Vi har mottatt og gjennomgått søknad om plangodkjenning for nytt vannbehandlingsanlegg i Fremmerholen i Ålesund kommune. Vi har hatt møte med Ålesund vannverk 25. november 2022 for å få framlagt tilleggsdokumentasjon.

Planen går i korthet ut på at det skal legges nytt inntak flere kilometer lenger øst der vannet er dypere. Det nye inntaket blir liggende på ca 70 meters dybde i motsetning til eksisterende inntak som ligger på 35 meters dyp.

Det skal etableres pumpestasjon i Fremmerholen som pumper råvannet fram til nytt renseanlegg som skal plasseres på adressen Brusdalsvegen 208 med gårdsnr/bruksnr 32/64. Her skal det bygges prosessanlegg og rentvannsbasseng. Rentvannsbassenget skal både fungere som utjevningsbasseng og klorkontaktbasseng.

Ålesund kommune har i samarbeid med konsulent valgt "Moldeprosessen" som behandlingsmetode. Det betyr at vannet først går gjennom et tremediafilter før det desinfiseres med UV-lys og deretter med klor. Filter reduserer partikkelinnhold, reduserer farge på vatnet og justerer pH-verdi - i tillegg til å være en delbarriere for uønskede mikroorganismer og annen forurensning.

Mattilsynet vurderer dette slik:

Drikkevannsforskriften § 18 fastslår at vannverkseier av plangodkjenningspliktig vannforsyningssystem skal søke Mattilsynet om godkjenning av etablerings- og driftsplaner. Planen skal dokumentere at vannforsyningssystemet vil kunne oppfylle kravene i denne forskriften. Mattilsynets vurdering blir da om vannverket, slik det er beskrevet i søknaden med tilhørende dokumentasjon, vil kunne oppfylle kravene i drikkevannsforskriften.

Vi vil i det følgende vurdere de ulike kravene i drikkevannsforskriften:

§ 5. Grenseverdier. Vannverkseieren skal sikre at drikkevannet er helsemessig trygt, klart og uten fremtredende lukt, smak og farge

Råvannskvaliteten til Brusdalsvatnet er generelt bra.

Mikrobiologisk sett er råvannskvaliteten godt innenfor det som er akseptabelt. Det er som forventet innslag av tarmbakterier i enkelte råvannsprøver, men i begrenset omfang. Kimtallet (total antall bakterier) er ofte over nivået som regnes som godt drikkevann, men er ikke unormalt høyt som råvann. Tarmbakterier kan både stamme fra ville dyr, fugler og kloakk fra mennesker og det er derfor ikke unormalt med innslag av dette i en råvannskilde. Er det tarmbakterier til stede i drikkevannet, øker det sannsynligheten for at smittefarlige stoffer eller mikroorganismer kan være til stede. Derfor er det helt nødvendig å ha gode hygieniske barrierer i behandlingsanlegget for å sikre trygt drikkevann.

Fargetallet er ligger i snitt på 10 mgPt/l, men har steget noe siden målingene fra 90-tallet. Fargetallet ligger pr i dag innenfor anbefalt norm. I flere fagmiljø antas det at fargetallet fortsatt kommer til å stige på grunn av mer nedbør og økte temperaturer som følge av klimaforandringer (jfr. notat 02 i dokumentasjonsgrunnlaget). Økningen har vært størst på Østlandet, men det antas at også overflatevann på Vestlandet blir mer påvirket i framtida. Konsulent har derfor lagt inn et ekstra rensetrinn i prosessen for å redusere farge og partikler (tremediafilter). Dette rensetrinnet vil også kunne være en delbarriere for uønskede mikroorganismer som parasitter, cyanobakterier (blågrønnalger) og også andre forurensninger, fordi et slikt filter fanger opp partikler som kan flokkuleres i filtrerne ved hjelp av fellingsmiddel.

Filtrene skal kjøres/spyles i retur regelmessig og sedimenter/slam fra renseprosessen skal håndteres etter gjeldene regler. Slam og spylevann fra filtreringen skal ikke gå i retur til drikkevannskilden. Det er avklart at Åse renseanlegg har kapasitet til å ta imot returvann fra behandlingsanlegget.

Turbiditeten (partikkelinnholdet) er også noe stigende og kan sammenlignes med de samme utfordringene som en kan ha med fargetall (jft notat 02 om råvannskvalitet. Tremediafilteret tar ned partikkelinnholdet på samme måte som det reduserer fargetallet.

Brusdalsvatnet er å anse som en næringsfattig innsjø der innholdet av organisk stoff er relativt lavt (TOC). Flere fagmiljø (jfr Norsk Vann - seminar) antyder at flere lavtliggende innsjøer vil bli mer humusholdige om klimaforandringene fortsetter. Blant annet vil høyere temperaturer og mer ekstremnedbør føre til økt vegetasjon og mer avrenning av humusstoffer til vatnet.

Surheten (pH-verdien) i Brusdalsvatnet er jevnt noe høyere en det som er vanlig i overflatevann langs kysten vår, men ligger av og til under tiltaksgrensen i drikkevannsforskriften. Det er derfor ønskelig at pH-verdien heves noe. Tremediafilteret inneholder marmor som gir pH-heving til ønsket nivå.

Det er analysert for helseskadelige stoffer (B-parametere i drikkevannsforskriften) flere ganger gjennom eksisterende inntak. Det er også tatt prøver der det nye inntaket blir plassert. Det er fram til nå ikke avdekket avvikende verdier på helseskadelige stoffer fra prøvene som er tatt av råvannet og selve drikkevannet. Det er ingen grunn til å tro at resultatene skulle være dårligere på dypere vann lenger øst i drikkevannskilden der det nye planlagte inntaket skal ligge.

Når den nye drikkevannsforskriften kommer kan det bli krav til å overvåke flere analyseparametere.

Ålesund kommune har samarbeidet med NTNU for å kartlegge forekomst av tungmetaller langs sørsiden og nordsiden av vatnet. Det er skrevet en rapport om dette (A preliminary assessment of heavy metals in the catchment of Brusdalsvatnet, november 2021). Her konkluderer rapporten at en ser tendenser til økt mengde for enkelte tungmetaller noen steder i vatnet, men disse verdiene ligger godt under grenseverdiene for godt drikkevann. Mattilsynet mener det er viktig at dette prosjektet blir fulgt opp, slik at en får best mulig grunnlag for å gjøre tiltak som forebygger en eventuell negativ utvikling av råvannskvaliteten.

Brusdalsvatnet som reservekilde og framtidig utvikling

Det er reist spørsmål om framtida til Brusdalsvatnet som drikkevannskilde og at vatnet nå skal fungere både som hovedvannskilde og reservevannskilde for Ålesund vannverk. Brusdalsvatnet ligger utsatt til med tanke på Europavegen som går langs kilden. Her er også en del annen infrastruktur som det er viktig å ha god kontroll på.

Mattilsynet mener det er viktig å følge utviklingen på helseskadelige stoffer i nedbørsfeltet og i kilden tett og se og følge med på om der kan være tendenser som kan gi grunn for uro. Det er bra at Ålesund kommune har inngått samarbeid med NTNU for å undersøke om E39/E136 kan påvirke vannkvaliteten i framtida. Et godt samarbeid med Statens vegvesen for å verne om drikkevannskilden blir også svært viktig i tiden framover. SVV har satt i gang et kartleggingsprosjekt for å få mer kunnskap om forurensningssituasjonen langs eksisterende veg.

Mattilsynet mener at kommunen må få på plass den påbegynte strategiplanen for Brusdalsvatnet for å beskytte nedbørsfelt og kilde for framtida. Uten en tydelig og målrettet plan for utviklingen langs Brusdalsvatnet, vil det være vanskeligere å føre målrettede tiltak som kan forbedre tilstanden eller hindre en negativ utvikling av miljøtilstanden i vatnet. Dette blir nå enda viktigere, siden kommunen nå velger at Brusdalsvatnet også skal inngå i den alternative vannforsyningen, og at en dermed ikke har andre alternative vannkilder å bruke i nærmeste framtid. Det ble opplyst i møte med Ålesund vannverk at strategiplanen skal ferdigstilles første halvår i 2023. Vi forutsetter at Ålesund kommune får strategiplanen for Brusdalsvatnet raskt på plass.

Mattilsynet mener det er viktig å understreke at et nytt behandlingsanlegg i Fremmerholen er nødvendig for å gi tilstrekkelig leveringssikkerhet for Ålesundsområdet. Et slikt anlegg kan om mulig også brukes til å rense vann som kommer fra andre kilder i framtida - om det skulle bli aktuelt. Et behandlingsanlegg kan prinsipielt like godt ligge der folk bor i stedet for ved selve råvannskilden. Ålesund kommune bør derfor ikke utelukke at en i framtida kan koble til andre drikkevannskilder til det nye behandlingsanlegget om det skulle vise seg at det blir behov for det.

Uforutsette hendelser kan skje i nedbørsfeltet som for eksempel ulykker langs Europavegen. Transport av kjemikalier kan for eksempel utgjøre en risiko for akutt forurensning. Det foreligger noen forskningsprosjekter som blant annet NIVA har utført som har vurdert kjemikalieutslipp til vatnet (NIVA rapport 4670 v/Tjomsland og NIVA rapport 6706-2014). Ved slike uhell langs vegen vil det bli punktutslipp i et avgrenset område. Skjer dette i nærheten av et av inntakene, kan det rammede inntaket stenges av. Nytt inntak lenger borte fra ulykkesstedet kan levere vann inn til en har oversikt over en eventuell hendelse/situasjon. Ut ifra de risikovurderinger som er gjort på dette området, ser Mattilsynet det som en god forbedring av sikkerheten at en nå vil få to inntak flere kilometer fra hverandre på forskjellige dyp.

Jo mer et utslipp sprer seg i vatnet etter en ulykke med lokal forurensning, jo større blir fortyningseffekten til lenger bort en kommer fra utslippet. Olljeholdige produkter som bensin og diesel blander seg ikke så lett inn i vannfasen som andre kjemikalier og inntakene vil ikke bli så lett påvirket ved slike utslipp. Likeledes blir fortyningen av en eventuell forurensning vesentlig større til dypere ned i vannet en kommer. Ved for eksempel en radioaktiv forurensning på overflaten, vil et dypt inntak gi god fortyning i motsetning til et inntak som ligger nært overflaten. Et nytt inntak på 70 meters dybde vil gi en langt tryggere barriere mot mange typer kjemiske forurensninger.

Valg av Brusdalsvatnet som kilde for reservevann har etter det Mattilsynet har fått lagt fram, sin bakgrunn i at der er ingen andre kilder i nærheten som har den kapasiteten som Brusdalsvatnet har innenfor en rimelig avstand. De aktuelle kildene i nærheten er for små til å kunne dekket behovet for vann i Ålesundsområdet over en lengre periode. Det gjelder også Svartløkvatnet som er et ganske grunt vann.

Når det gjelder Engesetdalsvatnet som er det største vatnet i området, ble dette vurdert å ha for dårlig råvannskvalitet. Det er for mye landbruk og aktivitet rundt vatnet, i tillegg til at det ville bli dyrt å pumpe vatnet fram til Spjelkavik (ikke selvfølgelig). Mattilsynet mener at en ikke bør utelukke dette vatnet som framtidig drikkevannskilde/reservevannskilde om Brusdalsvatnet skulle bli uegnet i framtida.

En vurdering av reservekilder ble foretatt i perioden 2009/2010 etter flere møter mellom Ålesund kommune, konsulenter og nabokommunene. Valg av løsning for å øke leveringssikkerheten til Ålesund og valg av reservekilde er dokumentert i flere rapporter, blant annet i konseptutredning fra Asplan Viak 04.06.2015, NIVA-rapport 6706-2014 og VA-consult - Alternative krisevannkilder 23.08.2010. Her er også Røssevoldvatna og Langevatnet vurdert. Disse er små og har dårlig kvalitet.

Det ble i denne perioden også holdt møter med nabokommunene for å få til et eventuelt samarbeid om reservevann uten at en kom til en slik løsning. Rådgivende ingeniører rådet derfor Ålesund vannverk til å bruke Brusdalsvatnet i en reservevannsløsning der en legger nytt og alternativt inntak lenger øst i vannet og bygger nytt renseanlegg.

§ 6 .Farekartlegging og farehåndtering. Vannverkseieren skal identifisere farene som må forebygges, fjernes eller reduseres til et akseptabelt nivå for å sikre levering av tilstrekkelige mengder helsemessig trygt drikkevann som er klart og uten fremtredende lukt, smak og farge.

Vannverket har fått utført en ROS-analyse av selve behandlingsanlegget og pumpestasjonen i dokument utarbeidet av Asplan Viak 14.10.2021, Versjon: 01. Her er det satt opp matriser med ulike scenarier for uønskede hendelser. Dette er supplert med ROS-analyse for hendelser som kan påvirke råvannskilden. En slik ROS-analyse er lagt fram etter møtet med oss 25. november 2022. ROS-analysen er grundig gjennomført og beskriver de viktigste problemene som kan oppstå i nedbørsfeltet. Totalt er det angitt 38 hendelser. Temaer som er tatt opp i ROS-analysen er blant annet klimaendringer, akkumulerte og akutte forurensninger. Det er iverksatt ulike tiltak på en del områder i tillegg til at en anbefaler tiltak på andre. Mattilsynet understreker at dette skal være et levende dokument som skal være styrende for videre beskyttelse av kilden.

Vi forutsetter i denne plangodkjenningen at Ålesund kommune arbeider videre med å kartlegge hvilke kjemikalier som fraktes langs Brusdalsvatnet og i hvilket omfang, slik at en har best mulig oversikt over risiko det enkelte kjemikalie utgjør for vannkvaliteten og folkehelsen - og hvor lett de ulike stoffene/kjemikaliene blandes i vannfasen ved et eventuelt uhell nær vatnet.

§ 7. Internkontroll. *Vannverkseieren skal etablere internkontroll ved vannforsyningssystemet, og sikre at denne følges opp.*

Mattilsynet forutsetter at internkontrollsystem er på plass før anlegget starter opp. Mange av rutinene som finnes ved anlegget på Vasstranda kan nok videreføres. Det ble opplyst at en tenker seg å bruke samme oppbygning av internkontrollen som Hurdalssjøen vannbehandlingsanlegg. Vi forutsetter at internkontrollrutiner, herunder prosedyrer for internrevisjon og avviksbehandling blir en del av interkontrollsystemet og er på plass når anlegget skal kjøres i gang.

§ 9. Leveringssikkerhet. *Vannverkseieren skal sikre at vannforsyningssystemet er utstyrt og dimensjonert samt har driftsplaner og beredskapsplaner for å kunne levere tilstrekkelige mengder drikkevann til enhver tid.*

Ved ferdigstillelse av dette behandlingsanlegget anser Mattilsynet at denne bestemmelsen blir ivare tatt.

§ 10. Forebyggende sikring. *Vannverkseieren skal sikre at vannbehandlingsanlegget og alle relevante deler av distribusjonssystemet er tilstrekkelig fysisk sikret, og at alle styringssystemer er tilstrekkelig sikret mot uautorisert tilgang og bruk.*

Mattilsynet forutsetter at gjeldende bestemmelser blir tatt hensyn til. Det inkluderer at området for prosessanlegget skal innegjerdes, ha alarmsystemer og system for adgangskontroll.

§ 11. Beredskap. *Vannverkseieren skal sikre at det gjennomføres nødvendige beredskapsforberedelser og utarbeides beredskapsplaner i samsvar med helseberedskapsloven og forskrift om krav til beredskapsplanlegging.*

Denne bestemmelsen må ses i sammenheng med ROS-analysen/farevurderingene som vannverket har på plass. I tillegg forventer vi at vannverket/Ålesund kommune har beredskapsplaner som også helt eller delvis kan implementeres i det nye anlegget.

§ 12. Beskyttelsestiltak *Vannverkseieren skal sikre at drikkevannet beskyttes mot forurensning.*

Beskyttelsestiltak som er beskrevet i fareanalysen/ROS-analysen anses som tilstrekkelig, men det forventes at denne blir revidert med jevne mellomrom.

§ 13. Vannbehandling. *Vannverkseieren skal sikre at råvannet behandles slik at drikkevannet tilfredsstiller kravene i § 5. Vannbehandlingen og kildebeskyttelsen etter § 12 skal til sammen gi tilstrekkelige hygieniske barrierer.*

Med utgangspunkt i råvannskvaliteten som en har god kjennskap til og som er utredet i eget dokument fra Asplan Viak, så har konsulent anbefalt at en går for å bygge et anlegg etter "Moldeprosessen". Denne rensemetoden gir god renseeffekt og er godt utprøvd på hele 40 anlegg i Norge. Konsulent har brukt metodikken Mikrobiell BarriereAnalyse (MBA) som Norsk Vann har utarbeidet i 2014. Denne metodikken er mye brukt for å vurdere hvor en skal legge lista for å få en trygg hygienisk barriere i renseprosessen. Til større vannverk og mer utsatt råvannskilde, jo større barrierehøyde må bygges inn i behandlingsanlegget.

Det er vurdert tre ulike metoder for rensing og konsulent har kommet fram til at Moldeprosessen totalt sett er den beste løsningen for Ålesund vannverk. I de to øverste lagene av filteret skjer det partikkelfjerning ved hjelp av tilsetning av fellingsmiddelet jernklorid og CO₂. Jernklorid er et godt utprøvd fellingsmiddel. Det er likevel viktig å overvåke restjerninnholdet med hyppige prøver for å kunne følge med på at renseprosessen fungerer optimalt. Mattilsynet mener det er en forutsetning at "klardelen" av spylevannet fra filtrene ikke går tilbake i Brusdalsvatnet, men blir gjenvunnet i returspylinga av filtrene. Slammet samles opp og går til nåværende Åse renseanlegg.

Etter felling karbonatiseres vatnet gjennom det nederste laget som består av marmor. En vil da øke kalsiuminnholdet, alkaliteten og pH-verdien i vatnet før det desinfiseres med UV og klor. Et slikt filter har en delvis hygienisk barriereeffekt og kan redusere flere ulike forurensningsparametere som flokkuleres/samler seg i partikler som spyles ut til slamoppsamlingtanker/basseng. Vannverket i Fremmerholen vil dermed gi en større barriereeffekt mot forurensninger enn det gamle anlegget i Vasstranda om filtrene kjøres med fellingsmiddel. Partikkelinnholdet blir lavere og fargen på vatnet blir klarere enn det er i dag.

Om vannverket ønsker å kjøre vann til desinfisering uten felling (uten tilsetning av fellingsmiddel), så er det også mulig, ut i fra råvannskvaliteten som er i dag. En må ikke utelukke at endring av råvannskvaliteten i framtida vil framtvinge bruk av felling kontinuerlig. Dimensjonering av UV og klordosering må uansett være basert på råvannskvaliteten en har før felling i filterne, slik at en har fullgod desinfeksjon om filtrene skulle svikte eller ikke brukes i perioder.

UV og klor utgjør til sammen gode hygienisk barrierer og skal kunne gi tilstrekkelig hygienisk sikkerhet i vannforsyningen slik vannkvaliteten er i dag og en har en normal situasjon i råvatnet. Det forutsettes at UV-anlegg er dimensjonert riktig og at klorkontakttiden og doseringen skjer etter gjeldende retningslinjer. Men ved å bruke felling i tremediafilter før UV-behandling og tilsetning av klor, vil en få bedre effekt av UV-behandlingen. Klormengden som blir tilsatt vil også bli mer effektiv mot eventuelle helseskadelige mikroorganismer i vatnet.

Den planlagte "Moldeprosessen" vil, slik Mattilsynet ser det, gi en ekstra god sikkerhet i eliminering av mikroorganismer.

Dimensjonering og vannmengde

Brusdalsvatnet har et nedbørsfelt som er relativt lite - 28,08 km². Men vatnet er relativt stort og dypt og har bra magasinkapasitet. Forbruket de siste årene har ligget på mellom 320 og 350 l/s (ca 11 mill m³ pr år). Ved mer fokus på tetting av lekkasjer, kan produksjonsvolumet nok stabiliseres med tanke på fortsatt befolkningsvekst - på kort sikt. Asplan Viak (konsulent) har beskrevet at befolkningen i Ålesund øker til 60.000 i 2050 og til ca 74.000 i 2070 bare i Ålesund. I 2050 forventer en et produksjonsbehov på ca 510 l/s og i 2070 ca 600 l/s. Kapasiteten til Brusdalsvatnet er ca 1000 l/s, men NVE setter begrensinger på hvor mye vann som er bærekraftig å ta ut i framtiden. Vi forutsetter at vannverket har eller får konsesjon til å kunne ta ut mer vann fra Brusdalsvatnet enn i dag og vil kunne dekke behovet for vann fram til 2070.

Utviklingen i Ålesund viser at Ålesund vannverk trenger alternativ vannforsyning for å kunne dekke opp det framtidige behovet for vann til en økende befolkning. Eksisterende vannverk har begrenset kapasitet og et nytt anlegg vil forsterke leveringsevnen med over det dobbelte av i dag. Mattilsynet

vurderer det som positivt at en bygger for en dimensjonerende kapasitet som skal dekke behovet for rent vann i 2070.

Det nye anlegget bør planlegges slik at det er rom for framtidige utvidelser. Dette går ikke tydelig nok fram i dokumentene, slik vi kan se.

Sikkerhetstiltak

Når det gjelder nødstrømsaggregat forutsetter vi tilstrekkelig dimensjonering til å drifte alle vitale funksjoner ved et langvarig strømutfall.

UPS-backup forutsettes å gi strøm til minimum overvåkingssystem og styringssystem - i tillegg til UV-anlegg og klorpumper, fram til nødstrømsaggregatet er startet opp og gir full effekt.

Vi forutsetter også at skallsikringen av bygget blir utført etter dagens standard med nødvendige alarmsystemer, adgangskontroll og inngjerding.

Andre forhold

Vi ser at det planlegges for at det skal gå en rentvannsledning fra det nye behandlingsanlegget fram til pumpestasjonen på Vasstranda - i tillegg til at vatnet kan pumpes direkte ut på ledningsnett fra det nye utjevningssbassenget. Dette er et viktig tiltak som gjør at en kan produsere vann til fjellmagasinene og dermed ha en bedre buffer i vannforsyningen om anlegget i Vasstranda blir satt ut av drift.

Konklusjon

Mattilsynets vurdering er at planene for Ålesund vannverk - reservevannforsyning i Fremmerholen oppfyller de viktigste kravene i drikkevannsforskriften. Vi vil derfor innvilge søknaden om plangodkjenning.

Mattilsynet har lagt til grunn en del forutsetninger i denne utredningen som vi forventer at vannverket tar hensyn til. Vi vil spesielt understreke viktigheten av at en holder fokus på det som eventuelt skjer i forbindelse med videre utbygging av E39 framover. Vi ser på denne vegen som den potensielt største risikoen for å forringe vannkvaliteten til Brusdalsvatnet på lang sikt. Siden Brusdalsvatnet nå skal fungere også i reserveløsningen til Ålesund vannverk, så blir det ekstra viktig å unngå at denne vegen forringer råvannskvaliteten slik at drikkevannet til Ålesundsregionen blir truet.

Mattilsynet vil i tillegg til Ålesund kommune, Statens vegvesen og andre aktører arbeide for at Brusdalsvatnet også skal være trygt å drikke i framtida.

Vi ber om at dere holder oss oppdatert på eventuelle endringer som har betydning for drift eller leveringssikkerhet.

Vi varsler vedtak om gebyr siden dette er en godkjenningssøknad som utløser gebyr for tjenesten.

Vi minner om at Ålesund kommune som vannverkseier må søke Mattilsynet om forlenget frist for gjennomførelse, jamfør vårt vedtak 18. februar 2020 med frist for ferdigstilling 1. desember 2023. Fristen må ikke være lenger enn det som strengt er nødvendig og det er derfor viktig at

framdriftsplaner følges. Mattilsynet har gitt mange utsettelse og vil varsle bruk av tvangsmulkt om ny frist oversettes uten noen god begrunnelse.

Vannverkseier skal registrere, på skjema fastsatt av Mattilsynet - skjematjenestene, når vannforsyningssystemet er klart til å settes i drift. Det skal da gjøres en ferdigbefaring av hele vannforsyningssystemet.

Varsel om vedtak om gebyr

Gebyret for godkjenning av omfattende vannforsyningssystem er fastsatt til kr 33 310,00 på grunnlag av medgått tid innenfor 1 ukeverk opp til 2 ukeverk (med hjemmel i Forskrift 13. feb. 2004 nr. 406 om betaling av gebyrer for særskilte ytelser fra Mattilsynet § 5).

Større vannverksutbygginger skal godkjennes av Mattilsynet, jfr drikkevannsforskriftens § 18. Plangodkjenning er en tjeneste som er gebyrlagt i henhold til forskrift om betaling av gebyrer for særskilte ytelser fra Mattilsynet. Gebyret er ikke større enn den tid som Mattilsynet bruker på arbeidet.

For gebyrvedtak som er hjemlet i forskrift av 13.februar 2004 nr. 406 om betaling av gebyrer for særskilte ytelser fra Mattilsynet, legges det til et administrasjonsgebyr på kr 100,- pr faktura (jf. § 7). Gebyret vil bli innkrevd i ettertid.

Se også vedlegg om rettigheter og regelverk.

Med hilsen

Kristin Ness
avdelingssjef

*Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur.
Dokumenter som må ha signatur blir i tillegg sendt i papirversjon.*

Vedlegg:
Rettigheter og regelverk
Uttalelse til varsel om vedtak
Melding om rett til å klage over forvaltningsvedtak
Kopi til:
Statsforvaltaren i Møre og Romsdal
Møre og Romsdal Fylkeskommune
Kommuneoverlegen i Ålesund

Rettigheter og regelverk

Vår rett til å føre tilsyn og fatte nødvendige vedtak

Mattilsynets adgang til å føre tilsyn og fatte nødvendige vedtak følger av matloven § 23.

Rett til å få veiledning om regelverket og saksbehandlingen

Dere kan kreve å få vite hvilket regelverk som gjelder for dere og deres virksomhet, hvor dere finner regelverket og hvordan dette regelverket skal forstås. Dere har også rett til å få vite hvordan saken deres blir behandlet, og hvilke rettigheter dere har i den sammenheng. Veiledningsplikten vår følger av forvaltningsloven § 11.

Deres rett til å gi uttalelse til varsel innen uttalefristen

Dere kan uttale dere om varslede vedtak inkludert gjennomføringsfrist. Uttalefristen er **16. januar 2023**. Nærmere informasjon om uttaleretten finnes i vedlagt skjema for uttalelse. Vi vil vurdere eventuelle uttalelser før vi avgjør om vi skal fatte vedtak som varslet.

Rett til å se saksdokumentene

Retten til partsyn følger av forvaltningsloven §§ 18 - 21.

Du har rett til å klage

Du kan klage på enkeltvedtak. Du må begrunne klagen, skrive under og sende den til oss innen tre uker etter at du har mottatt brevet om vedtaket. Reglene om klage står i forvaltningsloven §§ 28-29. Du finner mer informasjon om klageretten i vedlegget; Melding om rett til å klage over forvaltningsvedtak.

Vi har vurdert aktiviteten etter dette regelverket

- Lov 19. des. 2003 nr. 124 om matproduksjon og mattrygghet mv (matloven)
- FOR 2016-12-22 nr 1868: Forskrift 22. des. 2016 nr. 1868 om vannforsyning og drikkevann (drikkevannsforskriften)

Vi har fattet vedtak etter denne bestemmelsen:

- Drikkevannsforskriften § 18 Plangodkjenning

Elektronisk post til Mattilsynet

Elektronisk post sendes til postmottak@mattilsynet.no. Dersom innholdet i dokumentene er sensitiv/taushetsbelagt, anbefaler vi bruk av eDialog. Informasjon om dette finner du på Mattilsynet.no under "Kontakt oss".

Mattilsynet Avdeling Sunnmøre
v/ Per Hallgeir Mørkeseth
Felles postmottak, Postboks 383
2381 Brumunddal

Deres ref:
Vår ref:
Dato:
Org.nr:

UTTALELSE TIL VARSEL OM VEDTAK

Det vises til varsel om vedtak fra Mattilsynet, Avdeling Sunnmøre gitt i rapport datert 16. desember 2022 med saksnummer 2022/218648 med uttalerett innen 16. januar 2023.

Uttalelse fra: Ålesund kommune - Vatn Ytre

Uttalelse

Her gis tilføyelser og bemerkninger som har betydning for saken / beskrivelse av tiltak som er utført / skal utføres.

Eventuelt ytterligere opplysninger, som for eksempel kopi av utfylt avviksskjema, gis i vedlegg.

Varslet vedtak	Vedtaket skal oppfylles innen	Uttalelse
Gebyr for godkjenning av omfattende vannforsyningssystem på kr 33 310,-		

Sted:

Dato:

.....
Ansvarlig for virksomheten

Avsender	Melding om rett til å klage på vedtak (Forvaltningsloven, kapittel VI om klage og omgjøring)	
Mattilsynet Avdeling Sunnmøre Felles postmottak, Postboks 383 2381 Brumunddal		
Mottaker (navn og adresse)	Dato	Klageinstans
ÅLESUND KOMMUNE Ålesund kommune - Vatn Ytre Postboks 1521 6025 ÅLESUND	16. desember 2022	Mattilsynet, hovedkontoret

Denne meldingen gir viktige opplysninger hvis dere ønsker å klage over vedtak dere har fått underretning om.

Klagerett	Dere har rett til å klage over vedtaket.
Hvem kan dere klage til	Klagen sendes til den enheten i Mattilsynet som har fattet vedtaket, enten med post, epost eller eDialog. Vi ber om at dokumentene merkes med saksnummer 2022/218648. Hvis vi ikke tar klagen til følge, sender vi den til klageinstansen for endelig avgjørelse.
Klagefrist	Dette vedtaket sendes elektronisk og derfor gjelder eForvaltningsforskriften. Klagefristen er tre uker og begynner å løpe når dere har fått informasjon om at vedtaket er kommet i digital postkasse (Altinn). For privatpersoner som har reservert seg mot elektronisk kommunikasjon, begynner klagefristen å løpe fra brevet er forventet levert i ordinær postgang. Dersom dere klager så sent at det kan være uklart for oss om dere har klaget i rett tid, ber vi dere oppgi den datoen dere mottok dette brevet. Dere kan søke om å få forlenget klagefristen. Dere må da begrunne behovet for forlenget frist.
Rett til å kreve begrunnelse	Dersom dere mener vi ikke har begrunnet vedtaket, kan dere kreve å få begrunnelse. Dette kravet må i så fall sendes oss før klagefristen utløper. Klagefristen blir da avbrutt, og ny frist på tre uker begynner å løpe fra det tidspunktet dere mottar begrunnelsen.
Klagens innhold	I klagen må dere nevne hvem klagen kommer fra, hvilket vedtak dere klager på, den eller de endringene dere ønsker og eventuelt andre opplysninger som kan ha betydning for vår vurdering av klagen. Dere bør også begrunne klagen.
Utsetting av vedtaket	Vedtaket er ment å skulle gjennomføres innen den fastsatte fristen. Dette gjelder selv om dere klager på vedtaket. Dere kan søke om å få utsatt iverksettingen inntil klagefristen er ute eller til klagen er avgjort.
Rett til dokumentinnsyn og veiledning	Dere har som hovedregel rett til å se dokumentene i saken (jf. forvaltningsloven §§ 18-21). Dere må i så fall kontakte oss. Da kan dere også få nærmere veiledning om klageretten, om fremgangsmåten ved klage og om reglene for saksbehandlingen ellers.
Kostnader ved klagesaken	Dere kan søke om å få dekket utgifter til nødvendig advokathjelp etter reglene om fritt rettsråd. Vanligvis gjelder visse inntekts- og formuegrenser. Statsforvalteren eller en advokat kan gi nærmere veiledning om dette. Uavhengig av denne ordningen, kan dere etter forvaltningsloven § 36 kreve dekning for vesentlige kostnader som følge av klagen dersom Mattilsynet omgjør vedtaket. Ved en omgjøring av vedtaket som følge av klagen, vil vi orientere dere om denne rettigheten.
Klage til Sivilombudet	Hvis klagen ikke har ført frem og dere mener at Mattilsynet har utsatt dere for urett, kan dere klage til Stortingets ombud for kontroll med forvaltningen (Sivilombudet). Sivilombudet kan ikke selv endre vedtaket, men kan gi sin vurdering av hvordan vi har behandlet saken og om vi har begått feil eller forsømmelser.

